

Kai Skuodo žemės ažuolai sėjo giles...

Skuodo muziejuje spalio 26-ąją įvykusi du kaimyninius – Skuodo ir Kretingos – rajonus aprėpusi konferencija „Jurgis Ambroziejus Pabrėža – žinomas ir nepažintas Skuodo žemės sūnus“ pranešimais ne tik suteikė naujų žinių: Skuodo P. Žadeikio gimnazijos moksleivių literatūrinė kompozicija „Medžių galybę imk savo sveikatai“ (mokyt. J. Jurkuvienė) įkvėpė domėtis ir geriau pažinti augalus, Skuodo rajono asmenų su negalia draugijos studijos „Obelėlė“ (vad. N. Jasienė) dainos turtino tautiškumu, o atidaryta paroda „Grafikos esė Pabrėžai“ laukia žingeidžių dėmesio.

Projektas, aprėpiantis J. A. Pabrėžos parapijas

Pasak Kretingos rajono kultūros ir sporto skyriaus vedėjos pavaduotojos Astos Pocienės, priėjus prie šiųdienės išvados, kad Kretingoje gyvenimo kelionę baigęs kunigas, pranciškonas, gydytojas, botanikas, pirmasis Lietuvos floros tyrinėtojas, XIX a. švietėjas Jurgis Ambroziejus Pabrėža (1771–1849) buvo nepakankamai įvertintas, nepelnytai pamirštas, atsirado LR Seimo iniciatyva 2021-uosius paskelbti jo metais. Nuo tada, nors ir pamažu, pradedamas gaivinti šios iškilios asmenybės atminimas: vykdomi įvairūs Kultūros ministerijos ir valstybės finansuojami projektai, o 2022 m. 6-ios Lietuvos savivaldybės, kurių parapijose tarnavo J. A. Pabrėža (vietovės – Šiluva, Raudėnai, Tverai, Plungė, Kartena, Kretinga), pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Pateikus projektinę paraišką Kultūros tarybai, gautas finansavimas, tad J. A. Pabrėžos gyvenimo kelionės geografijos vietovėse šiomet organizuojamos išvažiuojamosios konferencijos. Taip su išplėstine programa apsilankyta ir Skuode.

nukelta į 5 psl.

Kai Skuodo žemės ažuolai sėjo giles...

atkelta iš 3 psl.

Skuodo muziejuje įvykusi konferencija buvo ne tik iš pranešėjų – Kretingos bažnyčios klebono Pauliaus Sauliaus įžvalgų apie J. A. Pabrėžos asmenybės bruožus ar Kretingos muziejaus istorikės Jolantos Klietkutės apibendrintų, susistemintų žinių iš jo užrašų „Ryžtai“. Tądien buvo atvykusi ir Kretingos rajono kultūros centro vaikų ir jaunimo teatro studijos „Atžalynas“ režisierė bei scenografe Auksė Antulienė, kuri suorganizavo edukacinį žaidimą – vaikų ir suaugusiųjų kartu kurtas muziejus J. A. Pabrėžai.

Turtingą atvežtinį kaimynų indėlį pildė nenuilstančios P. Žadeikio gimnazijos biologai.

Kaip teigė S. P. Bytautas OFM, 1995 m. J. A. Pabrėžos celė tebekvepėjo žolynais.

Anot Kretingos muziejaus istorikės J. Klietkutės, J. A. Pabrėža buvo plataus spektro asmenybė.

jos mokytojos Irenos Kondrotienės pastangos prasmingai apjungti, nepaliekant nuošalėje žymiojo kraštiečio tėviškės Večių kaimo, kur uždegta žvakelė. Muziejaus konferencijų salė puošėsi ir kvėpėjo Puodkallių žolininkės Alinos Glebavičienės surinktais žolynais.

tyje gyvenusio nepaprasto žmogaus iš mūsų krašto paveikslą. Pamoksluose mokęs būti dorais, netauzyti, o bandant ką nors teisoti, pirma pažūrėti į save.

kitaip – istorikai, geografs, poetai, dailininkai. Tam tikru stebuklu ir sensacija vadino šiemetę istoriko Liudo Jovaišos kelionę į Krokuvos universitetą, kur, šiam tyrinėjant liturgines knygas, aptikęs vieną su J. A. Pabrėžos ranka darytais įrašais. Iš jo brolių Mykolo ir Martyno pasitvirtintos bajorystės dokumentų atsiveria bajoriškos kilmės Pabrėžų giminės genealoginis medis. Beje, jų vyriausiasis – Mikalojus – miręs 1690 metais Skuode. Istorikė, nors ir iš pricinamų šaltinių detaliau susipažinusi su J. A. Pabrėžos biografija, tvirtinti, kad šis dalyvavo 1794 m. Tado Kosciuškos sukilime, nesiryžo. Pasak jos, galėjo būti tik tų įvykių palaikytojas kaip bendramintis bendramamžis, dėstytojų, gal kaip medicininą studijavęs ir ją išmanantis.

Besidomintys medžiagos apie J. A. Pabrėžą nesunkiai gali susirasti internete. Šiemet Kretingoje atidarytas jo muziejus, pastarosiomis dienomis kapinėse bus pašventinta jo kapo koplyčia. Tarpukariu nesuspetas paskelbti Šven-

Žinomas ir nepažintas

Mokslų daktaras, pranciškonas P. S. Bytautas, dalyjęs įžvalgomis apie mūsų kraštiečių, prisipažinęs, kad jam tekę dirbti Skuodo bažnyčioje (dekanas P. Paššis), būti Žiemelytės nuomininku tuometėje Komjaunimo gatvelėje, tad nesunkiai galėjęs pasidalinti ir skuodiškių tarminiais akcentais. Stebuklu vadino tai, kai 1995 m., iš Kauno atvykus į Kretingą

Iš gimnazistų kompozicijos – medžių galybė ir sveikata.

Konferencija sulaukė daug klausytojų.

gos vienuolyną, buvo pasiūlyta apsigyventi toje pačioje celėje, kur gyveno J. A. Pabrėža. Ši tebekvepėjo žolynais. Svečias pasidalijo pranciškoniško gyvenimo darbotvarkę, pastebėjimais, kurie piešė nepažinto ir tolimoje praei-

Istorikės J. Klietkutės pasakojimas, gausiai iliustruotas vaizdo ekrane, taip pat bylojo apie didžiulio spektro asmenybę, kurią nusakyti nepakanka vieno žmogaus gyvenimo. Vienaip ji apibūdintų kalbininkai, kitaip – gamtininkai, dar

tuoj, tokiu jis liko žmonėse. Kretingos vienuoliai iki šių dienų išsaugoję Jurgio Ambrozijaus Pabrėžos herbariumą, skelbia ir jo užrašo priminimą: „Dievas mato, laikas bėga, mirtis atsiveja, amžinybė laukia.“

Laima SENDRAUSKIENĖ
Nuotraukos autorės